

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Bøn og Begreb om en Dansk Høiskole i Soer

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Bøn og Begreb om en Dansk Høiskole i Soer", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Aarhus Faculty of Arts. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker: https://tekster.kb.dk/text/gv-1840_680-txr-root.pdf (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

Oversigt over manuskripter og tryk

Manuskripter

Der er ikke bevaret noget komplet manuskript til værket, men der findes endelig renskrift til siderne 22-34 og 35-40 samt flere forarbejder. De endelige renskrifter befinder sig i fascikel 189.5-7 og fascikel 388.51 i Grundtvig-arkivet på Det Kongelige Bibliotek, forarbejderne i fasciklerne 354.7d, 354.8e, 388.49-50 og 389.54 sammesteds.

Manuskripterne knytter sig til forskellige dele af værket:

Manuskriptet i fascikel 389.54 er en kladde til det indledende digt, "Bøn til Majestæten for Danskhed og Modersmaal".

Manuskriptet i fascikel 354.7d er et udkast til passager i *Det Danske Fiir-Kløver eller Danskheden partisk betragtet* og til passager i prosadelen af *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*.

Manuskriptet i fascikel 354.8e er en kladde til en passage i prosadelen.

Manuskripterne i fascikel 189.6, 5 og 7 er (i denne rækkefølge) tre fortløbende fragmenter af en endelig renskrift af sidste del af værkets prosadel, "Begreb om en Kongelig Dansk Højskole".

Manuskriptet i fascikel 388.50 er en kladde til digtet "Morgendrøm om Sorø", der afslutter *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*.

Manuskriptet i fascikel 388.49 er en renskrift af samme digt.

Manuskriptet i fascikel 388.51 er en endelig renskrift af samme digt.

Tryk

Nummer i *Bibliografien*: 680.

Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer udkom i København på den Wahlske Boghandlings Forlag.

Den 3. november 1840 oplyser *Kjøbenhavns Adressecomptoirs Efterretninger* (*Adresseavisen*), at værket - under den af bladet forkortede titel: *Bøn og Begreb om en Højskole i Soer* - er udkommet og "faas i den wahlske Boglade".

Prisen var én rigsbankmark (16 skilling) heftet.

Oplagets størrelse kendes ikke.

I modsætning til Grundtvigs øvrige højskoleskrifter blev dette værk ikke optrykt i forfatterens levetid.

Det indledende digt, "Bøn til Majestæten for Danskhed og Modersmaal", optryktes dog i en anmeldelse ved Jac. Chr. Lindberg i *Nordisk Kirketidende* nr. 42, den 8. november 1840.

Med mindre afvigelser fra førstetrykket citerede Grundtvig selv digtets strofe 11-13 i sit senere højskoleskrift *Lykønskning til Danmark med Det Danske Dummerhoved og Den Danske Højskole* (1847), s. [5]-[6], og i optrykket af dette værk i *Smaaskrifter om den historiske Højskole* (1872), s. 151-152.

Værket blev ikke oversat i Grundtvigs levetid.

Manuskriptbeskrivelser

Ingen titel (fascikel 389.54)

Indhold

Manuskriptet er en kladde til digtet "Bøn til Majestæten for Danskhed og Modersmaal", som indleder *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*.

Manuskriptet har førstelinjen "Høibaarne Konning over Svanevangen" og indeholder 14 strofer. Strofe 1-13 svarer til strofe 1-13 i trykket; i trykket er dog strofe 3 byttet om med strofe 4 og strofe 8 med strofe 9. Trykkets strofer 14 og 15 findes ikke i manuskriptet, hvorimod strofe 14 i manuskriptet ikke findes i trykket. Sidtsnævnte strofe er senere trykt efter manuskript i *Poetiske Skrifter*, 6, s. 392. Der er adskillige andre afvigelser mellem tryk og manuskript.

Der er mange straksændringer på alle sider, undtagen s. [2] og [5].

Manuskriptet er ukomplet, idet trykkets strofe 15 ikke er bevaret hverken i dette eller andre manuskripter.

Datering

Manuskriptet er dateret på første side i øverste højre hjørne med blyant i fremmed hånd: "1840".

Da digtet omtaler Christian 8., kan det tidligst være skrevet efter hans tronbestigelse i december 1839.

Afmærkning:

Svag afmærkning, der repræsenterer: "I Jesu Navn".

Omfang og struktur

2 ark foldet til 4 blade. Alle 8 sider er beskrevet.

Arkene er folieret på første side i øverste højre hjørne med rød blyant i fremmed hånd: "a" og "b".

Tilstand

I god stand.

Papir

Gulnet maskinpapir uden vandmærke.

Bladene måler 181 x 112 mm.

Skriveredskab

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Pen og blæk, bortset fra foliering med rød blyant og datering med blyant.

Hænder

Grundtvigs hånd, bortset fra foliering og datering. Tekst i gotisk håndskrift.

Brug og behandling

Manuskriptet er benyttet i 1885 i *Poetiske Skrifter*, 6, jf. punkt 2.1.1 og jf. *Bibliografien*, nr. 680, 2, s. 173.

Ingen titel (fascikel 354.7d)

Manuskript i fascikel 354.7d, Grundtvig-arkivet, Det Kongelige Bibliotek, København.

Indhold

Manuskriptet er et udkast til *Det Danske Fiir-Kløver eller Danskheden partisk betragtet* og til *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*.

Manuskriptet har førstelinjen "holde Banen aaben, saa det vilde være overflødig". Det indeholder udkast til passager i *Det Danske Fiir-Kløver eller Danskheden partisk betragtet* (1837) og til passager i *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*.

Det hævdes, at den folkelige højskoles leder må sværge til fædrelandets grundlov, som den er udtrykt i formen "*Kongens Ene-Herredømme og Folkets Stemme-Frihed*".

Enkelte ord overstreget, men ingen erstatninger.

Datering

Ifølge *Registranten* er manuskriptet affattet mellem 1833 og nov.-dec. 1837.

Afmærkning:

En bølgestreg, der repræsenterer: "I Jesu Navn".

Omfang og struktur

1 blad. Rectosiden er beskrevet, versosiden ubeskrevet.

Bladet er folieret i øverste højre hjørne med blyant i fremmed hånd: "72".

Tilstand

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

I god stand. Manuskriptet er et fragment.

Papir

Grågult håndgjort papir, vandmærke: Bikube.

Bladet måler 223 x 188 mm.

Skriveredskab

Pen og blæk, bortset fra folieringen med blyant.

Hænder

Grundtvigs hånd, bortset fra folieringen. Tekst i gotisk håndskrift.

Brug og behandling

Utrykt.

Ingen titel (fascikel 354.8e)

Manuskript i fascikel 354.8e, Grundtvig-arkivet, Det Kongelige Bibliotek, København.

Indhold

Manuskriptet er en kladde til en passage i *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*.

Manuskriptet har førstelinjen "selv skulde jeg, naar det ønskedes" og indeholder en kladde til passager i trykket s. 29 ("Man kan nu vist nok ogsaa tvivle om," osv.) og s. 33 (omtalen af kæmpeviser og af Holger Danske).

Enkelte overstregninger.

Datering

Ifølge *Registranten* er manuskriptet affattet i 1840.

Ingen afmærkning.

Omfang og struktur

1 upagineret blad. Bladet er beskrevet på begge sider.

Bladet er folieret i øverste højre hjørne med blyant i fremmed hånd: "89".

Tilstand

Et fragment i god stand.

Papir

Gulligt maskinpapir uden vandmærke.

Bladet måler 223 x 181 mm.

Skriveredskab

Pen og blæk, bortset fra folieringen med blyant.

Hænder

Grundtvigs hånd, bortset fra folieringen. Tekst i gotisk håndskrift.

Brug og behandling

Et uddrag af manuskriptet er trykt 1968 i K.E. Bugge: *Grundtvigs skoleverden i tekster og udkast*, 2, s. 316.

Ingen titel (fascikel 189.6)

Manuskript i fascikel 189.6, Grundtvig-arkivet, Det Kongelige Bibliotek, København.

Indhold

Manuskriptet er et fragment af en endelig renskrift, i *Registranten* kaldet "trykms.". Der foreligger i fascikel 189 tre fragmenter af renskriften, nummereret 6, 5 og 7. Nummer 6 er det første.

Manuskriptet har førstelinjen "men syndes, var ikke Umagen værd at tale om:" og indeholder teksten til *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*, s. 22, linje 8 f.n. til s. 23, linje 4 f.n.

Der er enkelte overstregninger.

Datering

Ifølge *Registranten* er manuskriptet affattet i 1840. Det bekræftes af, at der i de tre sammenhørende manuskripter i fascikel 189.6, 5 og 7 hentydes til aktuelle begivenheder som den rådgivende stænderforsamling i Roskilde 1840.

Ingen afmærkning.

Omfang og struktur

1 blad, 2 sider. Bladet er beskrevet på begge sider.

Bladet er folieret på rectosiden i øverste højre hjørne med blyant i fremmed hånd: "16".

Tilstand

Et fragment i god stand.

Papir

Gulligt maskinpapir, intet vandmærke.

Bladet måler 224 x 180 mm.

Skriveredskab

Pen og blæk, bortset fra blyantsfolieringen.

Hænder

Grundtvigs hånd, bortset fra folieringen. Tekst i gotisk håndskrift.

Brug og behandling

Endelig renskrift.

Ingen titel (fascikel 189.5)

Indhold

Manuskriptet er et fragment af en endelig renskrift, i *Registranten* kaldet "trykms.". Der foreligger i fascikel 189 tre fragmenter af renskriften, nummereret 6, 5 og 7. Nummer 5 er det midterste.

Manuskriptet har førstelinjen "Komme vi nu til Spørgsmaalet om *hvad* der ved Hjelp af saa livlig Tale" og indeholder teksten til *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*, s. 23, linje 3 f.n. til s. 33, linje 2.

Nogle overstregninger. Enkelte tilføjelser i marginen.

Datering

Ifølge *Registranten* er manuskriptet affattet i 1840. Det bekræftes af, at der i de tre sammenhørende manuskripter i fascikel 189.6, 5 og 7 hentydes til aktuelle begivenheder som den rådgivende stænderforsamling i Roskilde 1840.

Afmærkning:

En bølgestreg, der repræsenterer: "I Jesu Navn".

Omfang og struktur

6 blade, 12 sider. Alle blade er beskrevet på begge sider. Blad 5 og 6 er et dobbeltblad, de øvrige blade er løse. Bladene er folieret på rectosiderne med Grundtvigs hånd således: "6", [intet], "7", "8", [intet], "9".

Bladene er desuden folieret på rectosiderne med blyant i en fremmed hånd således: "10", "11", "12", "13", "14", "15".

Dobbeltbladet er folieret "8" af Grundtvig på første rectoside og med blyant i en fremmed hånd "13" og "14" på første og anden rectoside.

Tilstand

Et fragment i god stand.

Papir

Gulligt maskinpapir, intet vandmærke.

Bladene måler 223-224 x 180 mm.

Skriveredskab

Pen og blæk, bortset fra blyantsfolieringen.

Hænder

Grundtvigs hånd, bortset fra foliering. Tekst i gotisk håndskrift.

Brug og behandling

Endelig renskrift.

Ingen titel (fascikel 189.7)

Manuskript i fascikel 189.7, Grundtvig-arkivet, Det Kongelige Bibliotek, København.

Indhold

Manuskriptet er et fragment af en endelig renskrift, i *Registranten* kaldet "trykms.". Der foreligger i fascikel 189 tre fragmenter af renskriften, nummereret 6, 5 og 7. Dette er det sidste og udgør prosadelens slutning.

Manuskriptet har førstelinjen "er det Stærkeste paa Marken? havde vi ikke engang" og indeholder teksten til *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*, s. 33, linje 2 til s. 34 ud.

Nogle overstregninger, én tilføjelse i marginen.

Datering

Ifølge *Registranten* er manuskriptet affattet i 1840. Det bekræftes af, at der i de sammenhørende manuskripter i fascikel 189.6, 5 og 7 hentydes til aktuelle begivenheder som den rådgivende stænderforsamling i Roskilde 1840.

Ingen afmærkning.

Omfang og struktur

1 blad, 2 sider. Bladet er beskrevet på begge sider.

Tilstand

Et fragment i god stand.

Papir

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Gulligt maskinpapir, intet vandmærke.

Bladet måler 224 x 180 mm.

Skriveredskab

Pen og blæk.

Hænder

Grundtvigs hånd. Tekst i gotisk håndskrift.

Brug og behandling

Endelig renskrift.

“Sorøe” (fascikel 388.50).

Manuskript i fascikel 388.50, Grundtvig-arkivet, Det Kongelige Bibliotek, København.

Indhold

Manuskriptet med overskriften “*Sorøe*” er en kladde til digtet “Morgendrøm om Sorø”, der afslutter *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*.

Over titlen “*Sorøe*” er udstreget: “*Sorøe Academie*”.

Mange overstregninger, ændringer og tilføjelser.

Bladet er med blyant mærket “Udkast” øverst til venstre.

Datering

Registranten daterer ikke manuskriptet, men bladet er med blyant dateret “1821” øverst til højre.

Afmærkning:

Udkastet har som afmærkning “i.i.n.”, der repræsenterer: “I Jesu Navn”.

Omfang og struktur

2 ark foldet til 4 blade. Alle blade er beskrevet på begge sider.

Tilstand

Ukomplet kladde i god stand.

Papir

Tyndt, lyseblåt håndgjort papir med kædelinjer. Vandmærke: ØRHOLM.

Bladene måler 208 x 162 mm.

Skriveredskab

Pen og blæk, bortset fra blyantmarkeringerne.

Hænder

Grundtvigs hånd. Tekst i gotisk håndskrift. Blyantmarkeringerne i latinsk håndskrift med fremmed hånd.

Brug og behandling

Utrykt.

“Fortale-Rim (fra Præstø til Sorø 1821)” (fascikel 388.49)

Manuskript i fascikel 388.49, Grundtvig-arkivet, Det Kongelige Bibliotek, København.

Indhold

“Fortale-Rim (fra Præstø til Sorø 1821)” er en renskrift af digtet *“Morgendrøm om Sorø”*, der afslutter *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*.

På første side i øverste højre hjørne står der med blyant i fremmed latinsk håndskrift: *“Renskrift”*.

I dette manuskript indgår en strofe, som ikke kom med (mellem strofe 7 og 8), hverken i den senere renskrift i fascikel 388.51 eller i trykket. Denne strofe er trykt 1883 i *Poetiske Skrifter*, 5, s.89-90, jf. *Bibliografien*, nr. 680, bind 2, s. 173.

Datering

Grundtvig, N. F. S., *Grundtvigs værker*,

Ifølge *Registranten*: "tidl. 1823".

Afmærkning:

Renskriften har som afmærkning tre prikker, der repræsenterer: "I Jesu Navn".

Omfang og struktur

2 foldede ark, 4 blade. Alle blade er beskrevet på begge sider.

Der er ingen paginering.

Tilstand

Komplet renskrift i god stand.

Papir

Blågrønligt håndgjort papir med lodrette kædelinjer. Vandmærke: Klippan.

Bladene måler 212 x 172 mm.

Skriveredskab

Pen og blæk, bortset fra blyantmarkeringen.

Hænder

Grundtvigs hånd. Tekst i gotisk håndskrift, blyantmarkeringen i latinsk håndskrift med fremmed hånd.

Brug og behandling

Manuskriptet er benyttet 1883 i *Poetiske Skrifter*, 5, s.89-90.

"Blik paa Sorø" (fascikel 388.51)

Manuskript i fascikel 388.51, Grundtvig-arkivet, Det Kongelige Bibliotek, København.

Indhold

Manuskriptet med overskriften "*Blik paa Sorø*" er en endelig renskrift af det digt, "*Morgendrøm om Sorø*", der afslutter *Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer*. Der er mange afvigelser mellem manuskript og tryk, herunder titlen. I *Registranten* betegnet: "muligvis trykmanuskript" til s. 35-40.

Titlen er ændret fra "*Syn om Sorø*", der atter er ændret fra "*Sorøe*." Fodnoten s. [1] er tilføjet i marginen. Ellers ingen ændringer.

Datering

Ifølge *Registranten*: muligvis 1840.

På manuskriptet står der med blyant og i latinsk håndskrift øverst tv. "egl. 1821", og øverst th. "trykt 1840".

Afmærkning:

Begge ark bærer som afmærkning en bølgestreg, der repræsenterer: "I Jesu Navn".

Omfang og struktur

1 ark foldet til 2 blade + 1 løst blad. Det løse blads versoside er ubeskrevet, alle andre sider er beskrevet. Arket og det løse blad er med blæk folieret "10" og "11".

Tilstand

Komplet manuskript i god stand.

Papir

Gulligt maskinpapir.

Bladene måler 224 x 180 mm.

Skriveredskab

Pen og blæk, bortset fra blyantmarkeringerne.

Hænder

Grundtvigs hånd. Tekst i gotisk håndskrift, blyantmarkeringerne med latinsk håndskrift i fremmed hånd.

Brug og behandling

Bibliografisk beskrivelse

Formler

Kollationsformel:

1-28 34.

Signaturformel:

\$2 signeret (- 11, 32).

Pagineringsformel:

20 blade, pagineret 1-3, 4-6, 7, 8-34, 35, 36-40 [= 40].

Bogens format er oktav. Den er trykt på to ark og et halvark, der er foldet til 20 oktavblade, 40 sider i alt. Der er stum paginering af s. 1-3, s. 7 og s. 35, mens de øvrige sider er pagineret med arabertal. Der er arksignaturer på s. 3 (men ikke på s. 1, som er titelbladet), 17, 19 og 33 (men ikke på s. 35).

Størrelsen på de ubeskårne blade i et eksemplar tilhørende Institut for Kirkehistorie, Københavns Universitet (katalognummer V j 5iii) er 112,5 x 191,0 mm.

Indholdsoversigt

[1] *titelblad*, [2] *blank*, [3]-6 *digtet "Bøn til Majestæten for Danskhed og Modersmaal"*, [7]-34 *prosadelen "Begreb om en Kongelig Dansk Højskole" (heri dog s. 21 et citat fra Nyaars-Morgen)*, [35]-40 *digtet "Morgendrøm om Sorø"*.

Typografi

Skriftsnit

Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer er trykt med det gotiske skriftsnit fraktur. På titelbladet er der desuden brugt de gotiske skriftsnit tekstur og schwabacher.

Fremhævelser og skriftarter

Fremhævelser markeres hyppigst med spatiering (første gang anvendt på titelbladet, 2. linje f.n.), derefter med halvfed (første gang anvendt på titelbladet, 1. linje).

Brødtekstens tre hovedafsnit indledes med uncialer i halvfed.

Skriftgrader

Den største variation m.h.t. skriftgrader (og typografiske virkemidler i det hele taget) findes på titelbladet. "Dansk Højskole i Soer" står med den største skriftgrad, herefter følger i stadig mindre skriftgrad: "Bøn og Begreb", herefter "Nik. Fred. Sev. Grundtvig", "1840" og "Kiøbenhavn", herefter i samme skriftgrad som brødteksten "om en", "Af " og "Paa den Wahlske Boghandlings Forlag." og endelig – i mindre skriftgrad end brødteksten – "Trykt hos C. Græbe & Søn."

Skillestreger

Der anvendes fem typer skillestreger, hvoraf de fire er centrerede:

En dobbeltstreg bestående af først en tyk, så en tyndere streg, der fylder hele klummens bredde (alene brugt på titelbladet).

En ornamenteret prydstreg (alene brugt på titelbladet).

En kort, tynd skillestreg mellem de tre underrubrikker og brødteksten s. [3], [7] og [35].

En længere eller lidt kortere skillestreg, der er tykkere på midten, som afslutning for hvert af de tre hovedafsnit s. 6, 34 og 40.

En kort, tynd venstrestillet skillestreg mellem brødteksten og de to fodnoter s. 21 og 35.

Papirkvalitet

Gulnet maskinpapir uden vandmærke.

Omslag

Omslaget på et eksemplar, der tilhører Institut for Kirkehistorie, Københavns Universitet (katalognummer V j 5iii), er af halvblankt rødbrunt karton. Den tynde ryg er svagt falmet.

Omslaget på et eksemplar, der tilhører Det Kongelige Bibliotek (katalognummer B 15172/5 8o , stregkode 130008428833) er af tyndt, fint, lysegråt papir.

Begge omslag er stumme, dvs. uden tryk.

Intern varians

Ved den interne kollation af tre eksemplarer af førstetrykket er der ikke fundet intern varians. Følgende eksemplarer er kollationeret:

Grundtvig Biblioteket, hovedsamlingens eksemplar (ejersignatur på løst forsatsblad: Karl Schönberg). Skanningen og OCR-behandlingen er foretaget efter dette eksemplar.

Grundtvig Biblioteket, dubletsamlingens eksemplar.

Det Kongelige Biblioteks ene eksemplar (katalognummer B 15172/5 8o , stregkode 130008428833).

Udgivelsesmåde

Bøn og Begreb om en Dansk Højskole i Soer udkom på den Wahlske Boghandlings Forlag og forhandlede fra den Wahlske Boghandling, Ulfeltsplads (det nuværende Gråbrødretorv) 118, København.

Tekstkritik

Anvendt litteratur

- Grundtvig, N.F.S. (1824) *Nyaars-Morgen*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1837) *Det Danske Fiir-Kløver eller Danskheden partisk betragtet*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1847) *Lykønskning til Danmark med Det Danske Dummerhoved og Den Danske Højskole*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1872) *Smaaskrifter om den historiske Højskole*. København
- Grundtvig, N.F.S. (1883) *Poetiske Skrifter*, 5. København
- Grundtvig, N.F.S. (1885) *Poetiske Skrifter*, 6. København
- Grundtvig, N.F.S. (1968) *Grundtvigs skoleverden i tekster og udkast*, 1-2, udg. af K.E. Bugge. København
- Johansen, Steen (1950) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs Skrifter (Bibliografien,)* 2. København